СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 224. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 14-го листопаду 1945. No. 224. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, November 14, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЩЕ НЕ ДІЙШЛИ ДО ЗГОДИ В СПРАВІ АТОМОВОЇ БОМБИ

Комунікат з англійсько-канадійсько-американських переговорів у справі атомової бомби має бути оприлюднений в четвер або в пятницю, як це виявляють члени британської місії, що прибула до Вашингтону на чолі з премієром Клементом Атлі. Із дотеперішних розмов відомо, що Атлі не погоджується на це, щоб бомбу поставити поза законом, бо він не вірить, щоб це вдалося. Американці, що творять дорадче тіло для президента Трумана, нічого не кажуть про становище президента в розмові з британським премієром.

600 РАБІНІВ ПРОХАЮТЬ ЗА ПАЛЕСТИНУ В ВАШИНГТОНІ.

Заповіджена манiфестаційна поїздка тисячки рабінів з цілої Америки до Вашингтону, щоб передати американському президентови і британському амбасадорови прохання в справі вітворення Палестини для іміграції жидів, відбулася в понеділок 12. листопада при участи яких 600 рабінів. Вони пішли до Капітолю зорганізованим походом, а потім пішли до Білого Дому, де нюйорський рабін Барух Корф передав петицію секретареви президента Меттьови Конелієви. Секретар заявив, що президент симпатизує з їхньою справою, але не може приняти делеґації, бо тепер відбуває наради з британським премієром Атлієм. Тесаме сказали делеґації в британській амбасаді, що амбасадора нема дома, бо бере участь в нарадах. У Капітолю приняли [illegible] цію деякі сенатори і конґресмени.

ҐЕНЕРАЛ АЙЗЕНГАВЕР В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Ґен Двайт Д. Айзенгавер, командант американської армії на окупації в Німеччині прибув літаком до Бостону, в понеділок 12 листопаду, де йому приготовили ґучну манiфестацію. З Бостону він іде до Вашингтону, де має скласти свідоцтво перед сенатською Військовою Комісією в справі одноцільної оборони краю.

ЗГИНУВ ДІКСІ КІФЕР ПРИ РОЗБИТТЮ ЛІТАКА.

Комодор Діксі Кіфер, герой морської війни на Пацифіку, згинув в неділю, 11. листопаду внаслідок розбиття літака коло місцевости Бікон, в стейті Ню Йорк. Він їхав літаком до своєї бази в Ровд Айленд. Разом з ним згинули 5 інших офіцирів. Літак впав у лісі, далеко від людської околиці і щойно по довгих розшуках його віднайшли.

ТЕЛЄФОНІЧНІ РОЗМОВИ ДЛЯ ГЛУХИХ.

Ляборатоpії підприємства Бел Телєфон у Ню Йорку винайшли прилад, який переміняє слова на образки і це дає розвязку глухим для розуміння слів, передаваних через телєфон. Отже, коли глухий візьме слухавку телєфону і слухає через ню когось з другого кінця телєфону, в його кімнаті появляються на таблиці образки, які означають слова, або хоч склади слів. Коли глухий „побачить" говорене слово, він учиться його вимовляти, а потім може від себе відповідати подібними звуками, отже надії провадити розмову з чоловіком, який говорить на другім кінци телєфону. Цей винахід демонстровано оноді в ляборатоpії Бел Телєфон. Знавці кажуть, що це є епохальний винахід, над яким вони працювали десятки літ. Є це властиво здійснення ідеї самого винахідника телєфону, Олександра Ґрагама Бела, який мрів про винахід телеґрафу, через який можнаб було передавати музику.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО ЗНИЖКУ ПОДАТКІВ.

Президент Труман підписав закон про знижку особисто доходового податку на 1946 рік. На підставі цього закону податок буде зменшений на $5,-920,000,000, отже на цілий біліон долярів більше, як початково домагався самий президент. Є це перша знижка податку від 1929 р. Знижка обійме яких 12,-000,000 одиниць, що платять особисто-доходових податок.

ВИЯВЛЕНО ТАЙНУ ЗБРОЮ ПРОТИ ПІДВОДНИХ ЛОДОК.

Секретаріят війни у Вашингтоні виявив існування нової тайної зброї під назвою Антисобмарин Проджектор марки 10 і 11, прозвану також „годжгоґ". Це одна з найстрашніших зброй, яких уживано вчасі війни проти німецьких субмарин. Її можна було кидати в море з корабля серед найбільшого хвилювання впродовж 2 з половиною секунд. Зброя відзначається тим, що вона вибухае лише тоді, коли трапить на нападений предмет, отже можна все знати, коли ворожа субмарина знищена , а коли ні.

Американські війська мають поводитись невтрально в Китаю, заявляє секретар війни

Секретар війни Роберт Патерсон заявив, що американські війська, які перебувають у Китаю, мають співпрацювати з арміями центрального уряду ґен. Чіянґ-Кай-шека при розброюванню і висилці домів цілого міліона японських вояків, які осталися там по урядовій здачі Японії. Американські війська не мають мішатися в боротьбу урядових військ з комуністами, хіба виступлять у самообороні, колиб їх напали. Одначе Патерсон заявив теж, що на випадок нападу, американці відібють напад „з енерґією і успіхом". Заява секретаря Патерсона видана у відповідь на домагання комуністичних провідників у Китаю, щоб американці забралися з Китаю.

Секретар війни виявив, що в Китаю є 50,000 американського війська, які зовсім природно співпрацювали з урядовою китайською армією проти Японії. Вони відїдуть домів щойно тоді, коли покінчать своє завдання. Вони не вмішуються у спір китайського уряду з комуністами.

УСПІШНЕ УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ В СИРАКЮЗ

Телеграма до „Свободи" сповіщає, що народне українське віче, скликане місцевим Центральним Комітетом Українських Товариств у Сиракюз, в стейті Ню Йорк, на неділю 11. листопаду до Народнього Дому, перейшло з повним успіхом. Проводив місцевий парох о. декан Михайло Кузів і гром. Іван Пігуляк. Головну промову виголосив проф. Микола Чубатий, почім ухвалено відповідні резолюції з домаганням права азилю для українських біженців в Европі. Збірка принесла понад $1,150 і продовжується. — Секретар Іван Туркевич.

АМЕРИКАНСЬКІ МОРСЬКІ СИЛИ ВЕРТЯТЬ ЗА НАФТОЮ В АЛАСЦІ

„Морські Пчоли" з американської воєнної фльоти розпочали вертіти закопи за нафтою в Аласці і у віддалі яких 1,000 миль від північного біґуна. Знавці твердять, що нафта находиться там під грубою верствою снігу й леду. У праці беруть участь 580 людей, які в цивільному життю були нафтовими інжинірами і нафтовими фаховими робітниками. Працю переводять в околиці, званій Умiят, над рікою Колвил. Командантом морських сил в цій виправі є люденант командир Пол Д. Іейвис з Бруклина, Н. Й.

Кордел Гол, бувший секретар стейту, дістав покоєву нагороду Нобля за 1940 рік

З Осльо, столиці Норвеґії, звідомляють, що Мирову Нагороду Нобля за 1945 рік признано Корделови Голеви, бувшому секретареви стейту Злучених Держав, за його працю щодо створення Організації Обєднаних Держав. Таку саму нагороду за 1944 рік признано Міжнародному Комітетови при Червонім Хресті в Женеві за його працю серед полонених. Останну таку нагороду признано в 1938 році. Вона виносила $30,000. Ці нагороди виплачується з фонду, який виносить $9,000,000, а який зложив Алфред Б. Нобель, винахідник динаміту. Кордел Гол є восьмим американцем, нагородженим цею мировою нагородою. Його попередники, що одержали цю нагороду, були такі: Теодор Рузвелт, Елігу Рут, Вудров Вилсон, Чарлс Дж. Дос, Френк Б. Келоґ, д-р Никлас Морей Батлер і Джейн Адемс. Кордел Гол, що його називають „батьком" чартеру Обєднаних Держав, а тим самими і цеї орґанізації, працював в тісній злуці з президентом Рузвелтом. Він їздив в 1943 році до Москви, не зважаючи на старі літа і хворобу. Наслідком згоди, яку осягнено в Москві, наступили дальші конференції, а то в Тегерані, в Ялті, в Потсдамі, а далі конференції й міжнародні наради в Домбартон Овкс та Сан Франсиско. Кордел Гол, років 74, уступив з уряду 27. листопаду 1944. По нім був короткий час секретарем стейту Едвард Р. Стетиніюс мол., що проводив Конференцією в Сан Франсиско.

БУДУТЬ СУДИТИ КРУПА „В НЕПРИСУТНОСТИ", А НЕ ЙОГО СИНА

Суд над німецькими воєнним злочинцями має перемогти, заки зачнеться, ще одну непередбачену перешкоду: Що зробити з старим Ґуставом фон Болен, головою Крупа, славних заводів воєнного знаряддя в Німеччині, коли він такий слабий, що не може бути на розправі. З американського боку радять судити замісць батька сина, себто Альфреда Крупа, бо тут іде не так про особу, як про репрезентацію найсильнішої німецької промислової ґрупи, що була на услугах чинників, що озброювали Німеччину для аґресорських цілей. З тим не погоджуються британці, а теж Совети і Франція. Вони за те, щоб судити батька „в неприсутности". І так мабуть і станеться. Альфред Круп є теж інтернований і під британською владою.

КОМУНІСТИ ЗАРАХОВУЮТЬ ГІРОГІТА ДО ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ

Міошіо Шіга, провідник слабої комуністичної партії в Японії, заявив, щоб покінчити з японським імператором та поставити його під суд як воєнного злочинця, відповідального теж і за Перл Гарбор.

ЄГИПЕТ ДОМАГАЄТЬСЯ ПОВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Король Фараук заявив в египетськім парламенті, що нарід і уряд є та те, щоб усі „чужинецькі сили" покинули Єгипет та що мусить зникнути усяка тінь незалежности Єгипту.

КИТАЙЦІ СВЯТКУЮТЬ.—Китайці в Синґапор вперше за 4 роки святкують заложення Китайської Републики, яку проголосис перед 35 роками д-р Сун Ят Сен. Японці, які заняли місто і заборонили манiфестації, забралися тепер з міста під напором британців і їх запроторено до вязниці. На чолі китайського походу несуть аліянтські прапори.

ЕВРОПА ПЕРЕЖИВАТИМЕ ТАКУ СТРАШНУ ЗИМУ ЯКОЇ ЩЕ НІКОЛИ НЕ ПЕРЕЖИВАЛА

На підставі звітів про відносини в европейських краях, які дійшли до Лондону, звідтам доносять до Америки, що Европа витатиме першу повоєнну зиму — серед роспуки, нужди, хворіб, епідемій, диктатур та хаосу. Отсе буде наглядним майже в кожній европейській країні, очевидно з тим, що в одній менше, в другій більше, а в третій буде це просто траґічним. Відносини ці порівнують до знищення по 30-літний війні, коли то позникали цілі міста та провінції та позаростали бурянами, що й сліду по них не було можна пізнати. Тепер є те саме, а тільки на більші розміри.

25 МІЛІОНІВ БЕЗДОМНИХ У СОВЄТАХ.

Совєтська статистика виказує, що війна з Гітлєром коштує не тілєки десятки міліонів людей, що згинули, але ще й потягає за собою теж і велику матеріяльну руїну. Отже нараховують, що наслідком війни є знищених 1,700 міст і 70,000 сіл, та що є понад 6,000,000 знищених будинків. Таким чином нараховують 25,000,000 бездомних осіб. Німці мали загарбати з Совєтів, очевидно головно з України 17 міліонів штук худоби і 20 міліонів безрог. Супроти того всього розбудова краю є на першому місці у програмі. Треба негайно будувати масово приміщення для людей. З того, що оголошується по часописах, та що можна вичитати з плякатів, видно, що в Совєтах відчувається великий брак робучих сил, в першу чергу бракує фахових робітників, а без них розбудова не піде, навіть, якби були будівельні та інші матеріяли.

БРИТІЙЦІ ЗРЕЗИҐНОВАНІ.

Европейці, які прибувають до Анґлії, не можуть надивуватись її добробутом і думають, що знайшлися „в раю". Та це вказує не на добробут в Анґлії, а тільки на величезну нужду в Европі. Бо анґлійці, що бували в Злучених Державах вернувши до Анґлії вважають „раєм" життя в Америці. Та, коли мати на увазі населення Анґлії то воно дуже врадувалось закінченням війни теж і з того боку, що думало, що тепер настануть різні полекші. Та так не є. Тому нарід зрезиґнував з своїх мрій і далі бере життя таким гірким, яким воно є.

В ПОЛЬЩІ ГІРШЕ ЯК В НІМЕЧЧИНІ.

З усіх боків стверджують аліянтські цивільні та військові знавці, що Німеччина стоїть перед катастрофою, коли іде про харчі, мешкання, чи лікарську поміч. Та ті, що були і в Німеччині й в Польщі, твердять, що в Польщі відносини куди гірші ніж в переможеній Німеччині. Ще тепер живе яких 800,000 людей в ямах. Харчовий стан катастрофальний. 10,-000 поляків вмирає місячно на сухоти, а в зимі буде гірше. Під розваленими будівлями Варшави є ще далі до 100,000 невидобутих трупів, якими живляться щурі, що тепер будуть розносити всілякі хвороби. В цілім краю є тільки коло 6,000 лікарів, але й ті, що є, не мають чим лікувати.

ЗИМА КРИТИЧНА І ДЛЯ ШВАЙЦАРІЇ.

Хоч харчі, що нині найважніші для Европи, не є проблємою для Швайцарії, то проте край має крізу, бо нема палива. Швайцарія діставала вугілля з Німеччини, а тепер це не можливе. А вугілля треба для приватного вжитку, а також для промисловости, як і для залізниць.

ДЕ ҐОЛЬ БУДЕ НА ЧОЛІ УРЯДУ.

Нема найменшого сумніву, що Конституанта вибере головою уряду ґен. Шарля де Ґоля.

ПОШАНУВАЛИ ЧОРЧИЛА.

Це менша честь для Чорчила, а більша для Французької Академії Наук, коли вона обдаровує його членством, заявив Франсоа Шарль-Ру, президент Академії. Винстон Чорчил сказав при тій нагоді, що в новій Европі Франція займе своє правдиве, ніким неоспорене місце як світова потуга. При тому зазначив, що по такій руїні відбудова світу мусить поступати поволи. Тому не треба нікому надіятись, щоб усе було відразу полагоджене якслід.

НІМЦІ В ЕСПАНІЇ.

Люіз Фернандез, що боровся з режімом ґенерала Франка в Еспанії як голова підпілля, каже, що в Еспанії є тепер до 40,000 німців, яких ґен. Франко призначив до Еспанського Чужинецького Леґіону. Теж каже, що еспанська поліція є в руках бувших ґестапівців. Він дивується, як можуть демократичні держави помагати ґен. Францови. Взиває Британію і Злучені Держави зірвати дипльоматичні звязки з Еспанією ґен. Франка, а визнати Тимчасовий Еспанський Републиканський Уряд.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЧИ ЩЕ ЗНАЙДУТЬСЯ? ВІРИМО, ЩО ТАК!

На самий Великдень зачали ми шукати за стодоляровими жертводавцями в допомогу найнещаслившим з нещасливих — українським жертвам війни. І дійшли сьогодня до цього, що вже зібрали третину того, що задумали. Мова тут, як легко догадатись, про надзвичайну кампанію „Свободи", про яку читаємо малощо не в кожному числі.

Де є тільки яка акція, звернена на те, щоб український нарід жив і розвивався і був самостійним господарем, а не погноєм для чужих, та ще грабіжників і дикунів, там завжди є — проти-акція. І то збоку чужих проти-українських сил, а теж і збоку своїх рабів, чи просто авантурників, амбітників, демаґоґів. Так бувало, так є у далеко більших розмірах тепер.

Ось це, як нам здається, є і причиною, що ціла наша допомогова акція ще і досі не розвинулась так, як ми собі того бажалиб. Це теж є і причиною, що досі зібрано тільки третину з цього, що рішила зібрати „Свобода". Та ми терпеливі! Ми надто добре знаємо наш нарід, щоб надто не запалюватись на початку, ні зараз тратити надію, як щось не іде так, як упляновано, хочби ішло про не знати яку добру справу: чисту, благородну і всім зрозумілу. Віримо, що як капля камінь пробиває, так кожний новий день, кожна нова вістка з Европи про рідне село чи місто, про батька, матір, брата чи сестру, чи про когось зі знайомих — є найкращою пропаґандою за допомогу українським біженцям в Европі. І то як за матеріяльну допомогу, так і за акцію висвітлювання того варварства, яке давить український нарід *і Україну.*

Через те теж віримо, що відізвуться ще нові серця американських українок і українців теж і на поклик „Свободи" щодо стодолярових жертв. Бо й та кампанія змагає до цього, щоб ми, американські українці, віднесли в ту важку пору принаймні як не іншу то — моральну перемогу. Себто, щоб ми, не зважаючи на пекольні сили, що ідуть проти природного права українського народу на вільне й самостійне життя, отверто й явно виявили чинами, що стоїмо на цій вільній землі як мур, коли іде про оборону України, згідно з тими засадами, що їх між іншим, проголосив теж і президент Труман у своїх 12 точках. Знов тих 500 стодолярових жертводавців, за якими шукаємо, це так якби ті стовпи що той мур підпирають!

Правда, гроші важні, бо тут йде про матеріяльну допомогу бідним людям. Але не найважніші! Моральна підпора, яку виявляємо такими чинами, є нині для наших братів і сестер в Европі, чи не важнішою від чисто матеріяльної. А того роду збіркові кампанії — мають глибоку моральну основу!

Наш обовязок: загріти, представити, витолкувати. А решту мусить виконати загал. Ті, що про це читають. І на них ждемо з тою вірою, що як не нині то завтра таки побачимо їхні імена у цій небувалій у нас досі кампанії.

АМЕРИКА І СОВЄТИ

Американські високі урядовці, які працюють над порозумінням з Совєтами, надіються повного успіху з своєї праці аж за 10 літ, як це звідомляють кореспонденти нюйорських ґазет з Вашингтону. Скорого вирівнання непорозумінь, як з цього виходить, не можна вимагати.

Урядовці, які займаються ось таким наладнанням політичних справ між Америкою й Совєтами, хочуть приготовити населення Америки до цього, щоб воно узброїлося в терпеливість і не попадало у зденервування підо впливом різних вістей. Теперішній настрій публики такий, що вона або вижидає наглого співділання Росії в міжнародних справах з Америкою, або попадає у страх, що війна з Росією вибухне туй-туй. Надії зросли попередного тижня, коли то президент Труман дістав приязний лист від маршала Сталіна і тоді появилася вістка, що совєтські делеґати прибудуть до Вашингтону на конференцію в справі справ Далекого Сходу. Тимчасом так не сталося і прийшло розчаруваня.

Тут не зайшла ніяка зміна. Політичні обсерватори вже привикли до цього, що Росія являється через своїх делеґатів на конференції, там пробує спинити наради, а потім їх покидає. Експерти кажуть, що вже в Потсдамі можна було передбачувати, що лондонська конференція міністрів заграничних справ буде безуспішна. Американські учасники харчової конференції в Квебеку були здивовані, що росіяни загалом прибули на цю конференцію. Такі совєтські вагання, кажуть експерти, є більше обчислені на викликання настроїв ніж вони є наділі. Вони кажуть, що совєтська політика під теперішню пору є доволі постійна. Цю політику характеризують як підхід „самітного вовка". Совєти мають на меті осягнути економічну й політичну перевагу у сусідних державах. Совєтська політика є однобічна. Вона спирається на страху і підозрінню і в засаді вона „ізоляційна". Одначе Росія не хоче війни — про це вже американські дипльомати переконані.

Очевидно, така політика не є вдоволяюча для вашингтонських урядовців. Вони називають її „самошкідливою". Ось-так, наприклад, росіяни так бояться Західно-Европейського бльоку, що будують Східно-Европейський бльок, котрий заганяє західні нації до одної череди. Американські дипльомати пробували звернути Росіянам увагу, що така їхня політика є „самошкідлива" для них і жене їх до можливої війни. Але росіяни на це не відповідають. Супроти того Америка мусить скласти свою політику у відношенню до Росії на повних 10 літ. Урядовці говорять у звязку з цею політикою про „неуступчивість" і „терпеливість".

Президент Труман буде триматися засади не признавати лялькових совєтських урядів, а його заступники будуть постійно відмовляти росіян від однобічних потягнень. Нашою стратеґією, кажуть, буде не вижидати негайних успіхів. От, наприклад, ми хотілиб мати формальну згоду, що Росія буде поводитися прилично на Сході Европи, а опісля щоб Америка домагалася від Росії зміни російських взірців в цій частині світу. Тимчасом нам треба бути приготованим на це, що російський медвідь не змінить відразу свою поведінку, а щойно згодом.

Таку зміну можна винайти з того, що Совєти тепер переводять. Отже слідно, що вони збільшають тепер розбудову важкого промислу. Для цієї цілі вони забирають цілі фабричні уладження з Німеччини, Польщі, Манджурії до свого краю, а в інших краях пробують діставати матеріяли на підставі обобічних умов, як от в Угорщині та Румунії. З тим вяжеться дальша російська таємничість. Совєти не хочуть відкрити перед світом ані своєї слабости ані способів, як її зарадити. Ця таємничість затемнює теж і цілу підставу совєтської господарки. Економісти кажуть, що саме такі господарські пляни вимагають не лише диктатури, але й таємничости. Колиб там була свобода, то який то кандидат міг би вийти урядовцем при виборах, колиб він подав плян, який вимагає натуги, голоду і нужди? Тому свобода може прийти щойно аж тоді, коли буде злагіднена нужда. А що це може статися щойно десь після 1950 р., тому й свобода не може прийти в Росії скорше.

Крім такого вияснення неволі треба шукати вияснення ще в психічнім наставленню совєтських правителів. Люди, які тепер панують в Росії, це колишні революціонери, яких голови заморочені давними страхіттями. Тому все будуть ще торочити свої гасла про „капіталістичний перстень" довкруги Росії, про „імперіялізм" та інше подібне. Їм не може поміститися в голові, що то вони тепер творять те, проти чого колись самі боролися.

Деякі експерти навіть твердять, що Росія побоюється Злучених Держав, особливо тому, що Америка має тепер сильну армію і фльоту. Атомова бомба в посіданню Америки ще збільшає цей страх. Тому Росія буде пробувати випродукувати і мати свою бомбу. Одначе, як би навіть так сталося, то Росія не піде зразу ди війни, бо російські провідники знають, що й вони мають дещо до страчення. Росія теж є обережна, як це вказує остання війна. Вона сама війни не почала, хіба пішла тоді, як на ню напали.

Михайло Лавр-Хуторний.

В ПАМЯТЬ МИСТЦЯ СЛОВА

(Надіслане до „Свободи" з Европи — знагоди 20-ліття смерти письменника В. Самійленка).

Десь уже мабуть чи не так у звичку людську зайшло, що людність у своїй памяти тримає, а то й що року, чи принаймні часто згадує, або великих ґеніїв людства, або... великих катів. Середину-ж часто й густо забувають... Але колиб тільки середину, а то частенько навіть і таких, значної величини осіб, які заслуговують на людську вдячність не лише як визначні особи, суспільства, як працівники на культурно-освітній ниві українській, але й як визначні мистці красного слова, яким наше українське красне письменство й поезія зокрема забовязана їхній небуденній творчості. А таким є один з наших українських письменників, так званої, старої дореволюційної ґенерації — Володимир Іванович Самійленко (Сивенький).

Це один із тих значних мистців українського художнього слова — красного письменства, якого прекрасні твори, зокрема поетичні, ми могли подибати в багатьох і багатьох виданях дереволюційних, як у поважних фоліянтах — журналах, місячниках, так і в звичайних часописах. Більш того, твори В. Самійленка, як перлини сягають у багатьох альманахах, збірниках і деклятаторах, виданих у часи нашої словної бурхливої революції, навіть після неї.

З цілком зрозумілих причин, а саме нашої відорваности від рідного краю, й від тієї скарбниці, де переховують скарби нашої української поезії й письменства взагалі, якщо вони не загинули цілком в час цієї жорстокої війни, ми не можемо не лише показати те все багатство й ту красу Самійлекової творчости, але навіть і того, коли і де наш поет народився (а на память не наважуємося покладатись) і де і як мешкав, у добрі чи лихові перебував. Бо майже ніяких матеріялів під руками не маємо. Але яко доказ того, що в В. Самійленкові українськe красне письменство таки справді мало не абиякого мистця, пошлемося на дещо з того, що суто випадково збереглося й розглянемо його, хоч побіжно, бо завданням нашим у цій статті не творчість аналізувати, а згадати забуту людьми людину, кинуту на призволяще всіми, що й привело може навіть до передчасної смерти.

Саме з цього приводу ми й візьмемо під розгляд його прекрасний вірш „Людськість", де поет каже:

> Я вірю в кращий час, але душа болить:
> Хотілосяб тепер, у цю славетну добу,
> Душею піднестись, зрадіти хоч на мить,
> Як не людей знайти, то хоч людську подобу.

Подоб людських у нас аж надто багато є, але людей, справжніх, стовідсоткових людей бракує нам! І бракує не тому, що їх нема, а тільки тому, що ці всі „подоби" не зрозуміють того, що треба зрештою стати людиною, а не худобою, над якою всякому вільно глумитись і знущатися безборонно.

І не помиляється поет кажучи далі, що:

> „Героїв час минув — щож? Будемо й без них!
> Але невжеж нема ні іскорки чесноти?
> Невже крім пишних фраз та поривів дрібних,
> Нічого вже нема в найвищої істоти?"

Це про цих саме пишнофразів і пориво дрібних найвищих істот. Другий поет, уже молодшої ґенерації Євг. Маланюк, в потвердження В. Самійленкові сказав:

> „Ви — син самої серцевини
> Слабої нації, якій
> Понад майбутнє України
> Дорожче теплий супокій".

Але вернімось до Самійленкової „Людскости":

> „Ми раді за проґрес — продовжує він —
> І от зо всіх країн
> Ми на вистави йдем з культурністю своєю
> Колиж той буде час, що більше, як машин,
> Ми виставим людей з високою душею?"
>
> . . . .
>
> „Немає серця в нас. Колись кохались ми,
> Хоч без теорії, та щиро, серцем чистим;
> Тепер міркуємо над світом і людьми,
> І над машинами й над щастям особистим",

Воістину правдиво сказав поет, що нема в нас серця людини, що в боротьбі за щастя особисте, ми втратили ту щирість і чистоту нашого серця й тільки на підставі теорії розраховуємо поліпшення особистого інтересу, особистого життя забуваючи, що щастя моє не в тому, що я буду щасливий, а мій брат, мій сусід, мій нарід буде знедолений... Щастя там,

„Де згода у сімействі, де мир і тишина", бо —

„Щасливії там люди, щаслива сторона".

Але мир і тишина можливі там, де цього добиваються люди згодою, спільним розумінням справи, міццю й твердою волею; братньою допомогою один одному. А цього нам саме віками бракувало. Ми в холодних теоретичних розрахунках побудови свого добробуту не лише забуваємо за загально національні ідеали дріжачи за „теплий супокій", але навіть забуваємо свої обовязки по відношенню до брата в біді. І чи не дякуючи саме цьому ми й „зігнали" зі світу, може й раніш, аніж могло це статись за інших умов, саме нашого поета-письменника Володимира Самійленка! А що це справді так було, то на це є не безпідставні докази. Ось перед нами, що чудом зберігся на чужині й випадково попав до наших рук журнал „Літературно Науковий Вістник" за 1926 рік кн. 12. В цім числі „ЛНВ" дбайливою рукою зібрані й подані Павлом Багацьким, аж вісім листів Вол. Самійленка за роки 1922-23.

Читаючи їх сумно на душі стає. Поет ніби пропонував що „немає серця в нас"... ба „тепер міркуємо... над щастям особистим"... забуваючи про тих, кого треба було не лише не забувати, а навпаки подати братню руку допомоги й підтримки.

Щоправда з допису до листів Самійленка, Павла Багацького, видно, що цей останній всіми можливими способами намагався допомогти В. Самійленкові, коли він опинився на вигнанні й поселившися в селі Милованню (Галичина) при школі, де читав лекції за що давано йому кімнату та деякі харчі, особливо городину, не платячи йому грошей.

Павло Багацький, що тоді був секретарем празького літературно - наукового видання „Нова Україна", а до якого В. Самійленко звертався помилково, яко до редактора, бачучи, в якому становищі перебуває письменник, не тільки допомагав матеріяльно, але й морально збуджував В. Самійленка, щоб він працював, то над перекладами, то над ориґіналами, то подаючи різні літературні спомини. Все це робилось не тільки на те, щоб лише збудити творчість письменника, але й друкуючи його твори поліпшити, його матеріяльні умови.

Збуджування творчої енерґії письменника справді досягнуто. В листі з 15. 11. 1922 р. В. Самійленко пише: „Посилаю цим разом спомини про київське українське життя. Факти подані в них дрібні, але може вони характеристичні для тих часів. Спомини про Коцюбинського обіцяно вже „Л. Н. В." та й дуже в мене їх мало... „Ґою" (поема) кінчаю. Як Ви думаєте її надрукувати? мабуть окремою книжкою?... Присилайте мені багато грошей, котрі... мені дуже потрібні на теплий одяг на зиму"... і т. д. „Чи не моглиб Ви подбати, перетягти мене до Праги, а ще краще до Ужгороду або Мукачева... Тут занадто мало сонця й тепла: гадаю, що за Карпатами краще я себе почуватиму"...

Отже письменник живе в глухому селі, без грошей, без одягу, без змоги це все роздобути. Крім того школа дає на харчі борошно, городину й молко, треба ще докупити: товщі, цукор, мясо, яйця, мас-

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

110) — —

„Певно, радо позичу тобі навіть пару тисяч, хочби й на десяток літ. Бажана тобою сума замала. Не знати, яка земля тобі попадеться, як далеко від осель. Можеш покладатися на мене так, як би необхідні тобі гроші були у твоїй кишені. Так само покликайся на приятельство зо мною, колиб треба було якихось порук, чи рекомендацій. Моє слово буде помічне, у тому тебе можу запевнити.

„Нехай Всемогуичй Бог благословить вас обох у всіх ваших починах".

В приписці стояло: „Моя старшенька тижнів два тому заручилася з старшим Стронґгедом. Весілля буде на весні. Не запрошую тебе, бо знаю, що не по твоїй кишені, а начиюсь кишеню ти зовсім не ласий. Тобі й не до того буде. Вибирай землю, обосновуйся!"

Молодятам гора з плечей звалилася. Безхатному стало лекше на серці ще з одної причини ,у чому боявся навіть сам собі признатися. Побоювався, чи не забурив серця суддівни він, занадто щиро з ним вона обходилася. Правда, не менш щиро відносилися менші діти, але то ще діти. Тепер відчув полекшу, заспокоївся. Така, як Маріяна за байдужну їй людину замуж не піде!

— Гарна людина, цей твій суддя! — сказала Надія по прочитанні листа. — І як ти з ним сприятелювався?

— Яж тобі розповідав як. Людина він чудова, шляхетна, вирозуміла. Рідний батько, здається, не був би кращим. Подякуємо йому обидвоє. І за дарунок і за готовість нам помогти.

— Я не зможу написати листа по анґлійськи. Та ще й до освіченої людини — ніяково відпрохувалася.

— Я тобі напишу, під твій диктат, а ти своєю рукою уважно перепишеш. Отак, мій любчику — говорив він, саджаючи дружину собі на коліна. — Киньмо об землю лихом, журбою, як у котрійсь пісні співається. Працюватимемо і житимемо!

— Я знаю, що ти все зробиш, за що лиш приймешся —вимовила дружина його цілуючи.

— Ну, не навроч! — жартом озвався він. — А то загордію! Ті жінки готові чоловіка зовсім зіпсувати своїми похвалами.

— Як же тебе не хвалити, Остапе? — чоловікови в тон говорила Надія. — Місяць тому я була бездомною сиротою, думала про самогубство, замерзала напів завіяна. Тиждень тому обоє журилися, що почнемо? Тепер все йде, начеб доля витрясала нам все добре з рукавів. Здається мені, що я тепер чи не найщасливіша жінка в світі! От, тільки ще одна недогода — сміялася. — Твоє імя я вже всяко відмінювала. Ніяк не дається змінити на ласкавіше, ніжніше. Тверде занадто!

— Козацьке імя! — казав він. — Козаки — народ твердий, суворий! Такі і йменння давали. Як тобі недогода, можеш мене звати Стахом-птахом. Моєж метрикальне імя Евстахій. Тільки отой Стах-птах трохи польщиною пахне. А інакше ніяк також не зміниш.

— Буде мабуть так, як є. Така вже моя доля, люди зватимуть Остапихою. Але нашим дітям ми даватимемо давні наші імена історичні, з Княжого і Козацького періоду. Як що буде дочка — назвемо Бреніславою — мріяла наголос Надія. — Ні, недобре. Подібне на польську Броніславу. Краще — Звеніславою, Дзвіночком, Звінкою. Другу дочку — Ростиславою.

— І англійці зватимуть її Русти! — сміявся чоловік. — Трохи півня нагадуватиме.

— Ну, то Любомирою, чи Предславою. А синів назвемо...

— Одного Остапом — піддавав думку чоловік.

— Ні, одного Олегом, другого Ігорем, третього Святославом. Ще одного Ярославом або Мстиславом.

— Ей! А скількиж ми тих дітей матимемо? Коли всім даватимемо історичні імена, мусимо зразу перескочити літ бодай на шістьсот. Чи ще краще, від Шевченка починати. Бо наших історичних імен і на сотку родин вистало б, не на одну... — перечив чоловік, вибухаючи сміхом. — Це раз, а друге — ти думаєш самі поганські імена. Люди думатимуть, що наші діти не християни навіть...

— Ми дамо їм і християнські імена.

Жартівливі розмови відступали місце мріям про будучність, мрії — ласкам. Час минав для подружжа надто швидко. Топилися сніги. Десь не десь вибивалися зпід снігу паростки трави. Вганяв цілими днями Рудько, десь певно за заяцями. Дорога вкрилася рідкою грязюкою. Молодята загодя запаслися тижнів на два всім необхідним — раювали в хатині. Надія зовсім відродилася. Поповніла, плечі заокруглилися, щоки прибрали ніжно-рожевої барви, живі очи світилися щастям, темніли, коли вона сміялася. Золоте волосся набрало полиску, само від себе почало витися. Простенько, добірно вбиралася, все їй лицювало. Виглядала чарівною, княжною з діточих казок у зачарованій хатині.

Як вже трохи підсохло, замкнули хатину. Всі троє, — Рудька зачисляли до членів родини, — пішли на стацію довідатися, що принесла їм пошта за трохи не три тижні. Одержали купу листів. Прийшли інформації про гомстеди в провінції; куди належить вдаватися за полагодженням всяких формальностей, фарму вже вибравши. Прийшов лист від судді Доринсайда з порадами і запитом, коли і на яку адресу вислати готівку, — на пошту, чи через найближчий банк? Були листи від всяких осіб, купа часописів. Приблукав, якимсь світом, один лист з Европи.

(Дальше буде).

КОМУНІКАТ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

1) Правні вимоги і чартер

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет являється в сучасну пору одиноким, незалежним допомоговим тілом американських українців, яке має дозвіл на переведення грошевих збірок і одежі як від федеральних так і стейтових властей.

Федеральний дозвіл звучить: Reg. No. 593. "United Ukr. Amer.Relief Committee is authorized by the President's War Relief Control Board to solicit among Americans of Ukrainian descent funds to the limit of $300,000 per year and contributions of relief supplies for distribution to Ukrainian War Sufferers."

Допомоговий Комітет є зачартерований у стейті Ню Джерзі, а у стейті Пенсилвенія, де тепер міститься головний офіс, має цертифікат авторитету від департаменту стейту та „сертифікейт оф Реджістрейшен ондер Солісітейшен Ло", який дає дозвіл:

"To appeal to the public for donations, or to raise money by promoting a public bazaar, sale, entertainment, or exhibition, under the conditions and limitations prescribed in said Act, as amended, and rulings of the Department of Welfare."

Жертви передані Допомоговому Комітетови **є звільнені від доходового податку (Інком текс).**

2) Звязок з Американськими Допомоговими Орґанізаціями.

Допомоговий Комітет є сьогодні одинокою, визнаною державними властями і добровільними американськими допомоговими орґанізаціями, орґанізацією американських українців для ведення допомогової акції. Наш Комітет є членом Американської Ради Добровільних Допомогових Орґанізацій і має своїх представників в уряді та комісіях. Рівночасно Допомоговий Комітет своїми меморіялами, листами та особистими розмовами з представниками нашого уряду в Вашинґтоні як і представниками Обєднаних Держав став **дійсним признаним представником американських українців в допомоговій акції.**

3) Звязок з краєм.

Допомоговий Комітет має звязок з нашими орґанізаціями у Франції, Бельґії, Швайцарії, Італії та Німеччині, та впливає на них, щоб в кожній країні була основана одна допомогова, аполітична орґанізація, визнана місцевим урядом. Рівночасно Комітет повідомляє їх, що допомога буде дана в першу чергу **сиротам, раненим та немічним.**

4) Завдання місцевих орґанізацій та громадян.

Допомога жертвам війни, — коли вона має бути успішна, — вимагає від нас великої праці та великих матеріяльних жертв. **Ця праця і ті жертви мусять прийти від нас самих,** а це від поодиноких наших парохій, відділів запомоогвих орґанізацій, горожанських клюбів, сестрицтв, братств, спортових дружин, хорів, аматорських кружків та поодиноких громадян; словом від кожної одиниці, яка почуває в собі українську кров; котрі не тільки словами, але ділами хочуть помогти українським жертвам війни.

Памятаймо, що уряд Злученгоо Українського Американського Допомогового Комітету тільки тоді зможе виконати вложене на нього завдання, коли кожна свідома українська орґанізація та одиниця **стануть негайно членами Допомогового Коміету бо:**

а) Цим піднесуть морально і матеріяльно силу і значіння Допомогового Комітету.

б) Цього вимагає і державна влада, щоб орґанізація з такими завданнями мала відповідне число членів та відповідні матеріяльні засоби.

5) Як стати членом Злученого Українського Американського Допомогового Комітету.

Дійсним членом З. У. А. Д. Комітету може бути кожна українсько - американська церковна або світська орґанізація, яка а) зашле виповнену заяву-резолюцію до Комітету; б) заплатить річну вкладку в сумі $10.00; в) буде принята урядом З. У. А. Д. К. в члени.

Спомагаючим членом буде кожний громадянин чи громадянка, котрі заявлять свою охоту стати членами-спомагаючими та заплатять річну вкладку в сумі $5.00. Всі грошеві посилки, заяви та резолюції треба висилати негайно на наступну адресу:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

6) Хто може збирати жертви?

Збирати жертви — цебто одіж та гроші може кожна орґанізація — член Допомогового Комітету та висилати негайно на подану повище адресу, а одіж до:

Unitarian Collection Warehouse
Ukrainian Relief
31 E. 35 St., New York 16, N. Y.

7) Куди відходять жертви?

Жертви в грошах і одіж пересилає Комітет до українських орґанізацій в Франції, Бельґії, І талії, Швайцарії та Німеччині. Коли буде змога — Комітет розділюватиме жертви всюди — де тільки будуть перебувати українці, які цих жертв потребують.

8) Хто контролює Комітет?

Допомоговий Комітет здає три-місячні звіти федеральному урядови — та кожної хвилини може перевести контролю Провірочна Комісія Допомогового Комітету.

9) Хто вибирає уряд Комітету?

Постійний уряд Допомогового Комітету буде обраний Конвенцією представників усіх членів — орґанізацій після вимог статуту — затвердженого державними властями.

BY-LAWS OF THE UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE

ARTICLE I
Name

The name of the corporation shall be: THE UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE.

ARTICLE II
Objects

The objects of the corporation shall be: to take action in providing relief in the form of food, clothing and other necessities of life for the suffering, homeless and impoverished victims of war and other disasters within and outside of Ukraine and likewise to cooperate to the fullest extent with the American Red Cross, United Nations Relief Administration as well as with other similar governmental and autholized private agencies and authoricies.

ARTICLE III
Means of Achieving Objects

For the fulfillment of the above mentioned objects the corporation shall (a) establish working relationship by consultation and correspondence with organizations and institutions throughout the United States of America, both secular and religious, (b) issue press releases and other suitable form of publications, (c) receive dues from members and contributions and donations from organizations and individuals and (d) in general, adopt all measures possible under present war conditions and in harmony with the war effort of the United States of America and its national policies.

ARTICLE IV
Place of Executive Offices

The corporation shall maintain an executive office at a place where it would convenient for its officers and directors and where meetings of the Board of Directors may be held.

ARTICLE V
Members

Members shall be divided into (a) active and (b) supporting. Active members shall be those organizations and institutions which pay their yearly dues in the amount of ten dollars and signify their intention to become active members on special applications issued for that purpose and are accepted by the Executive Committee. Supporting members shall be those individuals who pay their yearly dues in the amount of five dollars.

ARTICLE VI
Rights of Members

Active members shall have the right to send their representatives to the general meeting and participate in the election of officers and directors.

Supporting members shall have the right to be presented at the general meeting of the corporation without voting priviliges.

ARTICLE VII
Executive Officers and the Board Directors

The Executive Committee shall consist of a President, three Vice-Presidents, Secretary, Treasurer and five members of the Auditing Committee.

The Board of Directors shall consist of the Executive Committee and eight Directors.

Additional officers may be appointed by the Board of Directors if necessary.

ARTICLE VIII
Election of Officers

Officers shall be elected by the active members at a time and place designated for the general meeting by the Board of Directors. For voting purposes legal active members shall be considered those, who were members for at least 30 days preceding the general meeting and who are members of good standing.

10) До праці!

Український нарід у своїй історії не пережив ще такої глибокої траґедії, яку переживає сьогодні.

Невинних дітей вбивають, жінок замучують, старців та немічних морять голодом. людство попало в якийсь стан здичіння і одинока надія наших людей в Европі це моральна і матеріяльна поміч з Америки, — країни свободи.

Не заведім їх надій — єднаймося до праці — по всіх громадах — і покажім світови та нашим знеможеним сестрам і братам, що усі ми доложимо усіх зусиль, щоб прийти їм з допомогою.

Не ждіть на заклики, не чекайте, аж **„всі"** згуртуються.

Ви самі дайте свою жертву. зберіть одіж та відішліть негайно в призначене місце.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE

P.O. Box 1661, PHILADELPHIA 5, PA

АПЛІКАЦІЯ ПРИНЯТТЯ В ЧЛЕНИ

ACTIVE MEMBER

Resolution

Name of Organization .... Place ....

.... Date ....

....

To The United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

This is to certify that at the regular meeting of ....
.... held ....
1945, it was resolved to become an active member of The United Ukrainian American Relief Committee.

Mr. (Mrs., Miss) ....
was duly appointed as our delegate.

....
(Name of organization)

.... Pres.

.... Sec'y

ло, чай чи каву. А на це все знову потрібні гроші.

Тому то в, наступному листі з дня 27.12. 22 р. поет підганяє редакцію швидче видати його „Ґею", бо, я дуже потребую грошей; в разі ми погодимось (на гонорарі), я мав просити у Вас авансової суми", пише він. „А що з моїми згадками? Чи підуть вони і чи вишлете мені гроші?''...

Треба згадати, що В. Самійленко був не лише прекрасний поет, але й добрий перекладач чужомовної поезії: італійської, еспанської, французької, тощо. І тому листом з 15. 1. 23 р. Багацький запропонував поетови перекласти „Естетику"Кроче, а разом повідомив і про можливість видачі Самійленкової стипендії з Українського Громадського Комітету. На це письменик дає згоду, але боїться чи не велика часом книга, бо... „здоровля моє тепер не дозволяє приступити до великої роботи" — пише він.

Письменник заохочений авансом на рахунок гонорару, за який, як він пише: „одягли покищо тільки дочку, бо допомога не вистачила, щоб придбати собі й жінці щось із теплого одягу", не тільки взявся перекладати драму Ал. Толстого „Цар Федар", про яку він пише: „Я з російської мови, як близької, не перекладаю, але ця пєса здається мені дуже гарною... то я її хотів би перекласти", але й написав брошуру „Українська вимова", призначену для тих, хто вчився мови із книжок. Більш того, Самійленко яко давній музика, складає музику на слова „Наша славна Україна", навіть береться написати чималеньку працю про каталонське (Еспанії) літературне відродження" та звязується у цій справі з Барцельоною.

Але рожеві мрії та надії швидко його заводять. „Ґея" — оказалась не надрукованою, навіть невмотивовано відмову. „Царя Федора'' не приймають до друку і Укр. Гром. Комітет навіть не пояснив, чи може він прийняти цю працю в рахунок видаваної невеликої стипендії-запомоги.

І ось на старости літ, В. Самійленкові, „цьому заслуженому й визначному українському письменикові, довелось зазнати такої образи", як пише П. Багацький. А незабаром і видачу стипендії припинено. ! „захитався матеріяльний ґрунт, на якому стояв бідолашиний, безпорадний, перемучений поет. І... він почав шукати інших шляхів. Але, певне, шукали й знайшли їх інші, а він лише піддався і з примусом пішов"... (Багацький).

Кудиж наш славетний творець пішов?... До „рідного" краю. Він змучений, обірваний, виголоджений, зденервований і слабий, піддався на намови відповідної аґентури й повернувся на Радянську Україну. Сподівався, що там, дома, він зможе зажити. Сподівався, що в робітниче-селянській державі зможе знайти працю як висококваліфікований робітник - письменник, знавець багатьох мов, та перекладач багатьох чужоземних творів на рідну українську мову.

Але помилився наш соловій. Він потрапив з вогню та в полумя. Радянська влада усміхалася йому лише доки не переїхав кордону, а потім одвернулася, як і не знала його. Аґенти, що обіцяли золоті гори, зникли. Лишилася тільки гірка й сумна дійсність.

Твори Самійленка друкували дуже мало і то лише знані орґани, як „Нова Громада", „Червоний Шлях" та мабуть і „Життя й Революція''. В інших численних орґанах до друку не приймали. Отже з цього виходило, що треба існувати на копійки, будучи слабим. Це було ще гірше, як у Милованю на утриманні школи.

Письменник, опинившися в такому стані, швидко звалився зовсім з ніг. Потрібне було не лише харчування, але й добрий відпочинок та лікування в санаторії. Але біганина дружини й знайомих не давали наслідків. Потрібно було хворого вивести до санаторії ще ранньої весни, та „уряд" дав „прибавку" ледве аж... у серпні місяці. І ледви виїхав письменик, з великими труднощами до санаторії в Боярку, як через пару днів і помер.

А „уряд", щоб показати своє „дбання" за культурні сили, — в день смерти письменника... визначив В. Самійленкови пенсію. Вже тоді, як його не було в живих. Так скінчив своє страдницьке життя один зі славних українських поетів, сказавши ще зарані:

Немає творчости, поезія в багні
І фільософію тепер ми осміяли.
А ґеній — нащо він для рою комашні?...
Нам будуть фабрики кувати ідеали!...

Ну, щож і кують та закувують...

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ПОВІДОМЛЕННЯ

для відділів У. Н. Союзу: 1, 2, 7, 9, 28, 31, 78, 85, 90, 98, 164, 186, 201, 228, 231, 242, 265, 305, 314, 333, 357, 365, 382, 426, 429 і 430, що

ОКРУЖНІ ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

згаданих відділів відбудуться

В НЕДІЛЮ, 25. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 25, 1945)

В AMERICAN UKRAINIAN CITIZEN'S CLUB HALL
1218 FREAS AVENUE BERWICK, PA.

Початок зборів точно в годині 2. пополудні.

Всі урядники й делеґати, вибрані на конвенцію згаданими відділами, повинні обовязково бути на тих зборах. Також місцеві члени відділів У. Н. Союзу й з поблизьких околиць повинні бути на тих зборах. На цих зборах будемо обговорювати важні орґанізаційні справи нашої округи. Також обговоримо справу відбуття Українського Союзовог Дня в 1946 році. На збрах буде приявний гол. секретар У. Н. Союзу **п. Галчин,** котрий буде промовляти в справах У. Н. Союзу. Таксамо на зборах буде приявний орґанізатор У. Н. Союзу **п. Маланчук,** який подасть нам цінні вказівки в справах орґанізовання нових члеів. Тому на тих зборах не повинно забракнути ані одного урядника та делеґата вище згаданих відділівг

ОКРУЖНИЙ СОЮЗОВИЙ УРЯД:
Д. Капітула, предс.; **І. Чепа,** секр; **О. Костюк,** кас.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

19. жовтня 1905.

ПЕРЕКІНЧИКИ В БРЕМОНД, СТЕЙТУ ТЕКСАСг

Тут, у Бремонді, живе 45 фамілій українців, а з них лише 2 передплачують „Свобод". Чи то не гаьба? Вони кажуть, що вони між мазурами живуть, тому мусять читати їхні ґазети. Вони звичайно кажуть: „Як би я читав „Свободу", то з мене поляки сміялись би". От перекінчики! — пише Т.

2. листопаду 1905.

26. жовтня 1905.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ БАНК

Ардаліон Хромовський, знаний як в цілій Америці так і в Старому Краю український патріот ,отворив дім банковий і канцелярію нотаріяльну під ч. 339 Іст 20-та вулиця в Ню Йорку. Він є фаховий банкир, провадить канцелярію адвокатсько-нотаріяльну і продає шифкарти. Він є також головним консультором в справах військових на цілу Америку.

КОНСТИТУЦІЯ В РОСІЇ.

Минулого понеділка, 30. жовтня, в 6. годині ввечер розійшлася вістка, що в Петербурзі цар остаточно згодився на конституцію і видав маніфест до своїх „вірних підданих". В маніфесті виразно сказано, що до видання конституції спонукали його теж і сильні заворушення. У маніфесті взиває цар свій уряд, щоб впровадив у житя свободу, основану на недоторканости особи, на свободі сумління, слова, орґанізації в товариства та спілки. Уряд має перевести вільні вибори до державної думи. В Росії панує велике одушевлення.

ГРІЗНІ ЗАВОРУШЕННЯ В ЦІЛІЙ РОСІЇ.

В цілій Росії повстали загрозливі заворушення, таки справжня революція. Вісти про це наспіли з Петербурга, Москви, Харкова, Катеринослава, Києва, Одеси, Варшави, Лодзі, Баку. З Одеси звідомляють що на кораблі „Патьомкін Таврический" приналежнім до Чорноморської фльоти, збунтувалися моряки. Вони вбили 2 адміралів Бірюлева і Хухніна.

ЖАРТИ

Брак відповіди.

До омнібусу, переповненого людьми, входить молода жінка, яка несе себе наче княжна. Змучений чоловік встає з сидження і відступає місце жінці. Вона мовчить.

— Прошу дуже — каже чоловік.

— Алеж я нічого не говорила — каже жінка.

— А я думав, що ви сказали „дякую вам" — відповідає чоловік.

Доцільна відповідь.

Запукав чоловік до кімнати господині, яка мала кімнату до винайму. Ввійшовши, каже до неї: — Маю отой славний винахід на нищення блощиць, що то його називають Ді Ді Ті.

— Алеж я не потребую, у нас блощиць нема.

— Як так, то я найму собі оцю кімнату, котру ви розголошуєте.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА ЗАТРИМУЙТЕ СВОЇ ВОЄННІ БОНДИ!

РЕЗОЛЮЦІЇ В СПРАВІ АЗИЛЮ

(Запропоновані Комітетом Українців Канади для ухвал на вічах по громадах у Канаді).

(По українськи):

Ми горожани Канади українського походження, зібрані на масовім вічу у ——————

на основі всіх вістей, які доходять до нас з Европи з різних достовірних джерел в справі положення українських збігців, які зараз опинились в різних краях Західної Европи, рішили звернутись до нашого Доміняльного Уряду Канади з наступним проханням:

1. Тому, що на території окупованої британійськими, американськими і французькими військами Німеччини та других Західних Европейських краів находиться дуже поважне число українців, які не можуть без нараження свого життя вертатись на Україну зогляду на систему терору, практиковану там советськими чинниками, для яких не існує жадне право людини і

2. Тому ,що ці українці опинились в ролі збігців в Західній Европі *не зо своеї волі, але в наслідок воєнних подій,* і

3. Тому, що на основі одержаних вірогідних відомостей Совети поступають з повертаючими зо Західної Европи українцями жорстоко і нелюдяно: відділюють окремо чоловіків, окремо жінок, а окремо дітей одної родини та кожну ґрупу висилають в інші місця: не пускають повертаючих до їхніх сіл та міст, але засилають їх на тяжкі роботи по лісах Сибіру та копальнях, куди колись засилали злочинців та звідки засланці зправила не вертають живими,

4. З огляду на те, що поміж тими українцями, які загрожені на повищу небезпеку находиться богато ближчих і дальших родин нас, горожан Канади, з якими ми в наслідок военних подій втратили всякі звязки та яких наше сумління вимагає рятувати від певної загибелі, та

5. Зогляду на те, що цілий український нарід в часі наїзду Українських Земель за цієї війни всіми своїми засобами, як саботажами та збройними повстанчими загонами, боровся проти націстської окупації Українських Земель та тим причинився дуже багато до зломання сили націстської армії поносячи при тім величезні втрати свого життя та майна,

то ми канадійські горожани українського походження, зібрані на масовому вічу в ——————

просимо наш Уряд Канади в імя справедливості та пошанування основних прав людини вплинули на відвічальні за долю тих українських скитальців чинники, щоби:

1. Вище згаданим українським скитальцям в Західній Европі було признане **Право Азилю** — то є, щоби проти їх волі не видавано їх в руки Советів.

2. Щоби вище згаданим украінським скитальцям було дане **забеспечення у формі приміщення, харчів, одежі, ліків та лікарської опіки і моральної помочі** так довго, доки для них знайдеться спосіб, в який вони самі зможуть заробити на свій прижиток,

3. Щоби для вище згаданих збігців було **знайдене місце на стале поселення і мирне життя** без страху перед будьяким насильством в одній чи більше країнах з демократичним ладом чи то в Европі чи на іншім Континенті.

Дано в ——————

Дня —————— 1945.

Предсідник віча:

Секретар віча:

II. (По анґлійськи):

RESOLUTION

WHEREAS on those territories of Germany and other Western European countries now occupied by British, American and French armies, there are hundreds of thousands of Ukrainians who are unable to return to their native land without endangering their lives on account of a system of terror proctised by the Soviet Government, and

WHEREAS those Ukrainian displaced persons found themselves in Western European countries not through their own will but through the circumstances created by World War No. 2, and

WHEREAS according to the news from reliable sources the Soviet officials are treating the repatriated Ukrainians from Western Europe with all the cruelties of the medieval ages; they are separating wives from their husbands, children from their parents and generally speaking without trial are sending these repatriated persons to the camps in Northern Siberia —to the camps that were formerly used by the Russians for the criminals convicted of high treason—to the camps from where no living soul ever returns, and

WHEREAS among those Ukrainians above referred to are many of the relatives of the Canadian citizens of Ukrainian descent, and

WHEREAS the Ukrainian people during the invasion of Ukraine have played a great part in the fight against the Nazi invasion and sabotaging the war effort of the enemy, they were exposing themselves to inhuman persecutions of the enemy, thereby, suffering enormous loss of life and property.

THEREFORE, we, Canadian citizens of Ukrainian descent gathered at this mass meeting in the name of justice and in the name of the inherited rights of a human being, humbly submit to our Government the following:

(a) That the right of asylum should be granted to all Ukrainian displaced persons in Western Europe and that they should not be repatriated to Soviet Union without their own consent.

(b) That the displaced Ukrainian people should be provided with lodgings, food, clothing and medical care for such a time until a way could be found to re-establish them permanently.

(c). That every effort should be made to re-establish these displaced Ukrainian people in a country where they could live out their lives peacefully without fear of want or persecution.

Passed at ——————

this —————— day of November, A.D. 1945.

Chairman.

Secretary.

WASHINGTON, D. C.—World cooperation actually performed by the children of many countries is one of the major themes to be developed during the coming months by the American Junior Red Cross. This new poster is part of a campaign to recruit 60,000,000 world wide members within two years.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. Я ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 відбудуться в четвер, 15. листопаду, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фаїт ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагдження. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: М. Косоноцький, предс.; С. Ґріца, кас.; Н. Пігура, фін. секр.; А. Бусько, рек. секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369, відбудуться в неділю, 18. листопаду, в год. 6 ввечір, в гали парохіяльній. Просимо членів прийти точно на означений час і вирівнати свої залеглі і біжучі вкладки, бо в грудні відбудуться річні збори, тож щоби контроли могла дати точний звіт. На цих зборах буде приявний організатор У. Н. Союзу **А. Маланчук.** — М. Куба, секр.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Meeting of the Taras Shevchenko Society will be held Sunday, November 18, 1945, at 2:00 P. M., in Ukrainian Hall on Goodman. Members are esked to attend this meeting as there are many important qustions to be settled before our annual meeting. — S. Holowka, Pres.; J. Yanus, Treas. W. B. Hussar, Secretary.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. листопаду, в 6. годині ввечір в У. Н. Домі, 181-183 Фаїт ул. На ці збори кожний член повинен прийти і вирівнати свої вкладки. — І. Грабар, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 18. листопаду, в годині 12., зараз по Сл. Божій, в парохіяльній гали при Кортез і Оклей Бул. — І. Меґас, предс.; М. Батюк, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 17. листопаду, в годині 7:30 ввечір, в домі 122 Ліберти вул. Просимо всіх членів прийти на час. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

ЛОРЕЙН, О. — Тов. У. Н. Союзу, від. 50, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 18. листопаду, в годині 1. пополудні, в гали 2545 Іст 33. вул. Просимо членів прийти на збори, бо є дуже важні справи до полагодження. — За уряд: Н. Сикута, предс.; Н. Наконечний, кас.; М. Шемичек, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. листопаду, в годині 1. пополудні, в гали Тов. У. А. Горожан, 847 Норт Френклин ул. Просимо членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження; урядники сами не можуть тих справ полагодити. Секретар дасть звіт з балю. — С. Чорномаз, секр.

ПОШУКУВАННЯ

АНТІН ГУТ, що є на роботах у Німеччині, шукає свого батька **Михайла,** що має жити в Монтріял, Канада. Хто про нього знає, або він сам, хай пише по більше інформацій до:

MYRON ZAHOROIKO
927 Ridge St., West Easton, Pa.

ПОШУКУЄ ПОСАДИ

ДЯКОВЧИТЕЛЯ-ДІРІҐЕНТА

пошукує Українська Православна Парохія. Працю можна обняти з 1. грудня б. р. В обсяг праці входять: Церковний і світський Хори, Рідна Школа, Представлення і Концерти. Аплікації разом з зазначенням кваліфікацій й попередних місць праці просимо слати на адресу:
„ДИРІҐЕНТ" c/o "SVOBODA"
P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

Хто небудь, що знає, де перебуває тепер **John Iwanectz,** хай зголоситься до: **John J. Johnson,** 507 Bedford Road, Pleasantville, N. Y.

СЕМЕН ҐРОЗОВСЬКИЙ з села Галівка, повіт Старий Самбір, пошукує свого брата **ВАСИЛЯ ҐРОЗОВСЬКОГО,** котрий мав би перебувати в Дітройт, Міш. Хтоб про нього знав, або він самий, нехай пише на таку адресу: **CHARLES SYLCHAK, 514 Churchill, Hb. Rd., Youngstown 4, O.**

ТАРЗАН, ч. 1280. Браття.

„Алеж ні, — вона не може йти з нами домів. Вона загарна, щоб мала вмерти" — маячив ранений мисливець.

Він попав в передсмертні судороги, заки Тарзан міг розпитати його про значіння цих слів. Та саме тоді явився другий мисливець.

„Я Губерт Стенар. Оцей чоловік це мій брат Конрад. Чи він важко ранений?"

Як Губерт клякнув коло свого брата, він замурчав. Це міг бути знак журби або негодування.